

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **L. I. LLC., X.**, právne zastúpeného JUDr. K. K., advokátom, V., proti žalovanému **V., a. s., M.**, IČO: X., **o určenie neplatnosti vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru zo dňa 10. 01. 2003**, na mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Bratislava II. zo dňa 16. marca 2006 č. k. 26Cb/78/03-93 a rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 20. marca 2007 č. k. 2Cob 258/2006-154, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 20. marca 2007 č. k. 2 Cob 258/2006-154 a rozsudok Okresného súdu Bratislava II zo dňa 16. marca 2006 č. k. 26 Cb 78/03-93 **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** Okresnému súdu Bratislava II na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Bratislava II rozsudkom zo dňa 16. 03. 2006 č. k. 26Cb/78/03-93 zamietol žalobu a žalovanému nepriznal náhradu trov konania. V odôvodnení rozsudku súd uviedol, že žalobca (pôvodne V., a. s., IČO: X.) sa podanou žalobou domáhal vydania rozhodnutia, ktorým by súd určil, že právny úkon žalovaného zo dňa 10. 01. 2003, ktorým žalovaný vyhlásil predčasnú splatnosť úveru, poskytnutého žalovaným žalobcovi na základe úverovej zmluvy zo dňa 11. 02. 1999 v znení neskorších dodatkov, je neplatný. Svoj návrh odôvodnil žalobca tým, že dňa 01. 12. 1999 bola medzi žalobcom a žalovaným uzatvorená zmluva o úvere reg. číslo 023990, na základe ktorej žalovaný poskytol žalobcovi strednodobý úver na obežné prostriedky vo výške 100 000 000,-- Sk. V zmysle článku V. ods. 5.1. predmetnej zmluvy o úvere bol žalobca povinný uhradiť do 20. 12. 2002 splátku istiny úveru vo výške 10 000 000,-- Sk. Keďže táto splátka istiny úveru nebola zo strany žalobcu v lehote uhradená, žalovaný listom zo dňa 03. 01. 2003 poskytol žalobcovi dodatočnú 3-dňovú lehotu na úhradu tejto istiny s tým, že táto lehota začína plynúť odo dňa doručenia výzvy. Listom zo

dňa 13. 01. 2003 oznámil žalobca žalovanému, že na základe výzvy na plnenie pod značkou 6/2006 doručenej dňa 09. 01.2003 ho informuje, že splátka úveru č. 023990 vo výške 10 000 000,-- Sk bola v náhradnej lehote (t. j. do 3 dní od doručenia výzvy) uhradená. Napriek uvedenému žalovaný vyhlásil listom zo dňa 10. 01. 2003 predčasnú splatnosť úveru v zmysle článku VII. bod 7.2. písm. a/ úverovej zmluvy a požiadal od žalobcu úhradu zvyšku dlhu vo výške 47 886 873,60 Sk.

Z vykonaného dokazovania mal súd prvého stupňa za to, že žalobca si svoj záväzok, ku ktorému sa zaviazal v zmluve v článku V. zmluvy splácať splátky úveru v dohodnutých termínoch neplnil, keď splátku 7. uhradil v omeškaní oproti dohodnutému termínu 20. 12. 2002 až 13. 01. 2003, a to až na výzvu žalovaného zo dňa 03. 01. 2006, ktorou vyzval žalobcu na úhradu omeškanej splátky v 3-dňovej lehote od doručenia výzvy. Poskytnutie 3-dňovej dodatočnej lehoty na úhradu omeškanej splátky nemá vplyv na právo žalovaného vyhlásiť predčasnú splatnosť zostatku úveru podľa článku VII. bod 7.2 úverovej zmluvy. Súd mal za to, že žalobca postupoval v súlade s dohodnutými zmluvnými podmienkami, a teda nie je daný právne relevantný dôvod na vyhlásenie neplatnosti právneho úkonu vyhlásenia žalovaného o predčasnej splatnosti úveru, ktorý poskytol žalovaný žalobcovi na základe zmluvy o úvere zo dňa 01. 12. 1999 a v súlade s Obchodnými podmienkami ako neoddeliteľnou súčasťou zmluvy (článok VIII. bod 8.1) úverovej zmluvy. Preto súd žalobu zamietol.

Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací na základe odvolania žalobcu rozsudkom zo dňa 20. 03. 2007 č. k. 2Cob 258/2006-154, rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Vzhľadom k tomu, že v rámci odvolacieho konania bola pripustená zámena účastníka konania na strane žalobcu uzneseniami č. k. 2Cob 258/06-121 zo dňa 31. 10. 2006 a č. k. 2Cob 258/06-145 zo dňa 23. 11. 2006, konal ďalej odvolací súd so žalobcom L. I. LLC., X. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že sa stotožňuje so skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvého stupňa. Súd poukázal na čl. VII bod 7.2. písm. a/, čl. VIII bod 8.1. úverovej zmluvy, ako aj na bod 31. písm. b/ V. obchodných podmienok. Odvolací súd konštatoval, že zo žiadnych ustanovení úverovej zmluvy a V. obchodných podmienok nevyplýva, že poskytnutie dodatočnej lehoty na úhradu už oneskorenej splátky by viedlo k zmene splatnosti zmluvne dohodnutej splátky. Naopak, z citovaných ustanovení úverovej zmluvy a V. obchodných podmienok je jednoznačne preukázané, že žalovaný pri vyhlásení predčasnej splatnosti úveru postupoval v súlade so zmluvou o úvere zo dňa 01. 12. 1999 č. 023990,

keďže žalobca sa so 7. splátkou dostal do omeškania. Žalovaný bol oprávnený postupovať podľa cit. ustanovení bez ohľadu na to, či dlžníka po neuhradení splátky v dohodnutej lehote vyzval na jeho úhradu. Námietky odvolateľa, že dlžnú splátku uhradil v dodatočnej 3-dňovej lehote, preto považoval odvolací súd za právne irelevantné. Na základe uvedeného odvolací súd dospel k záveru, že súd prvého stupňa rozhodol vecne správne, keď návrh zamietol, a preto napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil.

Rozhodnutia súdov oboch stupňov nadobudli právoplatnosť 26. 04. 2007.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky podaním zo dňa 28. 04. 2008, na podnet účastníka konania (žalobcu) podal mimoriadne dovolanie proti rozsudku súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu. Navrhol uvedené súdne rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Mimoriadne dovolanie bolo podané podľa § 243e ods. 1 O. s. p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p.

Napadnutými rozhodnutiami bol podľa názoru generálneho prokurátora porušený zákon, keďže sa sudy dostatočne neriadili ust. § 1 až 3 O. s. p., § 132 a § 211 ods. 2 O. s. p., § 35 ods. 2 v spojení s § 516 ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 43c ods. 1 Občianskeho zákonníka. Sudy sa neriadili ďalej § 265 ods. 2 a § 266 ods. 4 Obchodného zákonníka, ako ani § 324 ods. 1, 2 a § 365 Obchodného zákonníka.

V mimoriadnom dovolaní generálny prokurátor uviedol, že okresný a tiež krajský súd nedostatočne právne vyhodnotili právny úkon žalovaného, list z 03. 01. 2003 v spojitosti s úkonom splátky, ku ktorému došlo 13. 01. 2003 a s úkonom žalobcu - odpoveďou žalobcu z 13. 01. 2003 o tom, že žalobca poskytnutú dodatočnú lehotu na splnenie dlhu akceptoval a dlžnú sumu v tejto lehote v plnom rozsahu uhradil. Na základe týchto právnych úkonov zmluvných strán došlo k dohode o posune lehoty splatnosti siedmej splátky úveru. Žalovaný výzvou na plnenie v lehote do troch dní od jej doručenia predložil žalobcovi návrh na poskytnutie dodatočnej lehoty na plnenie a žalobca tento návrh prijal v plnom rozsahu a plnenie vykonal v súlade s poskytnutou dodatočnou lehotou. Teda všetky zákonné podmienky pre platné a účinné uzavretie dohody o zmene termínu splatnosti predmetnej splátky zmluvné strany vykonali. Generálny prokurátor zdôraznil, že sudy oboch stupňov sa týmito skutočnosťami vôbec nezaoberali a v odôvodnení svojich rozsudkov sa s nimi nevysporiadali. Nevyhodnotili dostatočne právny úkon žalovaného, doručený žalobcovi

09. 01. 2003 z hľadiska jeho právneho významu. V tomto liste žalovaný prejavil vôľu poskytnúť žalobcovi dodatočnú lehotu na splnenie jeho splatného dlhu v lehote do troch dní od doručenia výzvy. Keďže uplynutie tejto lehoty pripadlo na nedeľu 12. 01. 2003 (§ 122 ods. 3 Občianskeho zákonníka), najbližší pracovný deň, teda v pondelok 13. 01. 2003 dlžník splnil svoj záväzok v celom rozsahu a veriteľovi doručil o tom svoj akceptačný list z 13. 01. 2003 (§ 43c ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka).

Generálny prokurátor Slovenskej republiky uviedol, že výklad vôle účastníkov okresný ani krajský súd nevykonal podľa pravidiel vyplývajúcich z § 266 Obchodného zákonníka a § 35 v spojení s § 516 Občianskeho zákonníka. Akceptáciou návrhu dodatočnej lehoty na splnenie dlhu došlo k zmene záväzku, teda ku kumulatívnej novácii zmluvy. Pre posúdenie, či došlo ku kumulatívnej novácii, je rozhodná vôľa účastníkov právneho vzťahu. Pri zisťovaní jej obsahu sa uplatní výkladové pravidlo vyjadrené v § 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého právne úkony vyjadrené slovami je treba vykladať nielen podľa ich jazykového vyjadrenia, ale najmä tiež podľa vôle toho, kto ich urobil, ak táto vôľa nie je v rozpore s jazykovým prejavom. V prípade pochybností o vôli žalovaného, obsiahnutej vo výzve na plnenie dlhu v dodatočne poskytnutej lehote je potrebné prejav vôle žalovaného vykladať v súlade s § 266 ods. 4 Obchodného zákonníka, ktorý stanovuje pravidlo na ochranu poctivého obchodného styku.

V mimoriadnom dovolaní generálny prokurátor poukázal na to, že zmluvné strany si dohodli zmenu obsahu záväzku v časti upravujúcej lehotu splatnosti siedmej splátky dlhu, pôvodne splatnej 20. 12. 2002. Záväzkový vzťah dohodnutý v úverovej zmluve nezanikol, ale nová dohoda zmluvných strán nahradila povinnosť plniť v pôvodnom termíne splatnosti za nový termín splatnosti. Písomná forma právneho úkonu smerujúceho k zmene zmluvy dohodnutá zmluvnými stranami pri uskutočnení návrhu zo strany žalovaného aj pri jeho akceptácii zo strany žalobcu bola zachovaná. Napriek uvedenému, ako i skutočnosti, že žalobca v čase splnenia siedmej splátky dlhu v dodatočne poskytnutej lehote v omeškaní nebol, žalovaný vyhlásil predčasnú splatnosť zostatku úveru, i keď právo žalovaného vyhlásiť predčasnú splatnosť zostatku úveru z dôvodu omeškania dlžníka mohlo žalovanému vzniknúť až po riadnom uplynutí dodatočnej lehoty splatnosti poskytnutej žalovaným. Žalovaný vystavil list o vyhlásení predčasnej splatnosti úveru 10. 01. 2003, t. j. pred uplynutím dodatočnej lehoty na úhradu splátky a pred uplynutím lehoty splatnosti. Uvedený list bol však až 17. 01. 2003 doručený žalobcovi, a až týmto dňom mohli nastať účinky doručenia.

Pre posudzovanie omeškania dlžníka teda nie je rozhodujúci stav záväzkov k 10. 01. 2003, ale až k 17. 01. 2003, kedy žalobca v omeškani nebol. Dňa 17. 01. 2003, kedy nastali účinky vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru, však omeškanie dlžníka už neexistovalo.

V mimoriadnom dovolaní sa ďalej uvádza, že podľa § 365 Obchodného zákonníka omeškanie trvá až do doby poskytnutia riadneho plnenia alebo do doby, keď záväzok zanikne iným spôsobom. Podľa kogentného ustanovenia § 324 Obchodného zákonníka platí, že záväzok zaniká tiež neskorým plnením dlžníka, ibaže pred týmto plnením záväzok už zanikol odstúpením veriteľa od zmluvy. Tým, že dlžník v dodatočne poskytnutej lehote splnil záväzok, jeho omeškanie týmto okamihom zaniklo, a preto nemohli nastať účinky vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru.

Generálny prokurátor považoval za potrebné poukázať i na skutočnosť, že prvotný prejav vôle smerujúci k poskytnutiu dodatočnej lehoty na plnenie bol uskutočnený zo strany žalovaného, a preto následným uplatňovaním zmluvnej sankcie vo forme predčasnej splatnosti úveru zo strany žalovaného došlo k porušeniu zásad poctivého obchodného styku. Preto je toho názoru, že takéto konanie by nemalo požívať právnu ochranu (§ 265 Obchodného zákonníka), pričom súdy oboch stupňov vec nesprávne právne posúdili.

Na základe zistených skutočností sú podľa generálneho prokurátora splnené podmienky na podanie mimoriadneho dovolania podľa § 243e ods. 1 O. s. p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p. a podanie mimoriadneho dovolania zo strany generálneho prokurátora si vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníkov konania, ktorú nemožno dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Žalovaný vo svojom stanovisku k mimoriadnemu dovolaniu uviedol, že nesúhlasí s mimoriadnym dovolaním generálneho prokurátora Slovenskej republiky.

Poukázal na ustanovenie § 570 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého ak sa nahrádza doterajší záväzok novým záväzkom a pôvodný záväzok mal písomnú formu, musí sa novácia takéhoto záväzku uzavrieť tiež písomne. Takáto novácia záväzku je teda platná za predpokladu, že nový záväzok bol uzavretý písomne. Inak zmena záväzku bez písomnej formy je neplatná a súd pri uplatnení jeho plnenia na takýto nedostatok písomnej formy musí so zreteľom na citované ustanovenie prihliadnuť. Žalovaný zdôraznil, že na platnú a účinnú

zmenu zmluvy o úvere č. 023990 zo dňa 01. 12. 1999 nepostačuje splnenie vyššie uvedenej zákonnej podmienky, ale zmena predmetnej zmluvy o úvere v zmysle dohody zmluvných strán, obsiahnutej v čl. VI. bod 33 V. obchodných podmienok ako neoddeliteľnej súčasti zmluvy o úvere, je možná len písomnou dohodou zmluvných strán vo forme dodatku k zmluve o úvere. Dodatky sa číslujú poradovými číslami k základnému registračnému číslu pridelenému bankou k zmluve o úvere.

Podľa žalovaného pri výklade sporného ujednaní v obchodnej zmluve, ktoré každý z účastníkov právneho vzťahu interpretuje odlišne, je dôležité, aby výklad vychádzal z komplexného pohľadu na všetky okolnosti konkrétneho prípadu s prihliadnutím na rokovanie o uzavretí zmluvy, na obchodnú prax, ktorá existuje medzi stranami, ako aj na ich následné správanie. Vzhľadom na skutočnosť, že Zmluva o úvere č. 023990 zo dňa 01. 12. 1999 bola menená a dopĺňaná dodatkami č. 1 až č. 12., dohodnutá, obvyklá a jediná možná forma zmeny zmluvy o úvere bola žalobcovi jednoznačne známa. Takže výzvu zo dňa 03. 01. 2003 v žiadnom prípade nemohol považovať za prejav vôle žalovaného o zmene dohodnutých podmienok. Dôkazom čoho je aj následne pristúpenie žalovaného k vyhláseniu predčasnej splatnosti v dôsledku porušenia zmluvných podmienok.

Žalovaný ďalej zdôraznil, že z doteraz vykonaného dokazovania bolo nepochybne preukázané, že žalobca porušil svoju povinnosť vyplývajúcu zo Zmluvy o úvere č. 023990 zo dňa 01. 12. 1999 v znení jej dodatkov, tým že splátku splatnú dňa 20. 12. 2002, nesplnil riadne a včas. Výzvu žalovaného zo dňa 03. 01. 2003 v žiadnom prípade nie je možné považovať za návrh dohody o splatnosti dlhu. Podľa žalobcu je zrejmé, že išlo o výzvu na dobrovoľné plnenie splatného dlhu žalobcu. Následne zaplatenie dlžnej splátky žalobcom dňa 13. 01. 2003 nementí skutočnosť, že žalobca splnil svoj záväzok v omeškaní po dohodnutej lehote splatnosti, ktorým bol deň 20. 12. 2002. V zmysle dohodnutých zmluvných podmienok bol žalovaný oprávnený požadovať plnú výšku úveru spolu s príslušenstvom pred dohodnutým termínom splatnosti aj v prípade, ak nebudú riadne a včas splnené záväzky žalobcu, toto právo mal žalovaný možnosť využiť už dňa 21. 12. 2002, teda prvý deň omeškania žalobcu. Žalovaný listom zo dňa 10. 01. 2003 pristúpil k využitiu svojho zmluvného práva a vyhlásil predčasnú splatnosť úveru a požiadal žalobcu v súlade so Zmluvou o úvere č. 023990 o zaplatenie celého zostatku úveru spolu s príslušenstvom ku dňu 10. 01. 2003. Výzva na zaplatenie zostatku úveru bola žalobcovi doručovaná v zmysle

čl. V. bod 20 V. obchodných podmienok, t.j. do vlastných rúk. Pre platné a účinné vyhlásenie predčasnej splatnosti úveru je podľa žalovaného irelevantný deň jeho doručenia žalobcovi.

V nadväznosti na uvedené sa žalovaný v plnom rozsahu stotožňuje s opísaným skutkovým a právnym stavom, ako aj s odôvodnením rozsudkov prvostupňového, ako aj odvolacieho súdu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 3 O. s. p.), po tom, čo dal možnosť účastníkom sa k mimoriadnemu dovolaniu vyjadriť (§ 243i ods. 1 O. s. p.), po zistení, že sú splnené procesné podmienky mimoriadneho dovolania, mimoriadne dovolanie prejednal bez nariadenia dovolacieho pojednávania, preskúmal napadnuté rozhodnutia súdov v rozsahu, v ktorom boli ich výroky napadnuté, a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 243e ods. 1 O. s. p., ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f), a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie.

Generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní z popísaného skutkového stavu vyvodil, že rozhodnutia spočívajú v nesprávnom právnom posúdení veci, nakoľko sudy nesprávne posúdili a vyhodnotili právny úkon žalovaného, ktorým poskytol právnenému predchodcovi žalobcu dodatočnú lehotu na plnenie záväzku.

Základnou otázkou pre posúdenie dôvodnosti mimoriadneho dovolania je preto, či sudy dospeli k správnenému právnenému záveru, že žalovaný bol oprávnený postupovať v zmysle uzavretej zmluvy o úvere č. 023990 z 01. 12. 1999 a vyhlásiť predčasnú splatnosť úveru bez ohľadu na právny úkon žalovaného, ktorým poskytol právnenému predchodcovi žalobcu lehotu na splnenie záväzku (splátky úveru), s ktorou bol tento v omeškaní.

Z ust. § 340 ods. 1 Obch. zák. vyplýva, že dlžník je povinný záväzok splniť v čase určenom v zmluve. Pôvodne v zmluve dohodnutý čas splnenia môžu účastníci zmluvy

za trvania existujúceho záväzkového právneho vzťahu v zmysle § 516 Obč. zák. meniť dohodou v obsahu záväzku (kumulatívna novácia) , ktorá ak to zmluva predpokladá, musí mať písomnú formu.

Nie je však vylúčené, že oprávnený zo zmluvy určí, resp. poskytne povinnému pre riadne splnenie zmluvy dodatočnú lehotu. Ide v takom prípade o jednostranný právny úkon, ktorým prejavuje vôľu za riadne plnenie akceptovať plnenie poskytnuté povinným v nemu určenej dodatočnej lehote. V takom prípade pred uplynutím poskytnutej lehoty nemôže oprávnený pre porušenie povinnosti od zmluvy odstúpiť, i keď k jej poskytnutiu nebol povinný a tiež pre omeškanie dlžníka vyhlásiť predčasnú splatnosť úveru.

Pretože súdy právny úkon žalovaného, ktorým vyzval právneho predchodcu žalobcu k zaplateniu omeškanej splátky úveru v dodatočnej lehote v zmysle uvedeného neposudzovali, je mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky dôvodné, lebo napadnuté rozhodnutia súdu prvého stupňa a tiež odvolacieho súdu spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z uvedených dôvodov preto podľa § 243b ods.1, 2 v spojení s ust. § 243i ods. 2 O. s. p. napadnuté rozhodnutia zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. októbra 2010

JUDr. Beata Miničová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Hana Segečová